journal homepage: www.sjfm.ir

Iranian Journal of Forensic Medicine

Iran J Forensic Med. 2025 Sep;31(2):106-113 Volume 31, Issue 2, Summer 2025 Research Article

Awareness and Ethical Attitudes Toward Abortion Laws Among Medical Interns at Ahvaz Jondishapur University of Medical Sciences, Iran

Rouhollah Khodadadi[1] PhD, Amirreza Hodaie[1*] PhD, Ali Radmehr[1] PhD, Abdolhadi Salehizadeh[2] PhD, Mohammad Reza Saffari[3] MD

[1] Department of Islamic Education, School of Medicine, Ahvaz Jondishapur University of Medical Sciences, Ahvaz, Iran

[2] Department of Islamic Studies, Agricultural Sciences and Natural Resources, University of Khuzestan, Mollasani, Iran

[3] School of Medicine, Ahvaz Jondishapur University of Medical Sciences, Ahvaz, Iran

***Correspondence to:** Amirreza Hodaie, Email: Hodaei-a@ajums.ac.ir

ARTICLE INFO

Article history:

Received: November 27, 2024
Accepted: August 13, 2025
Online Published: September 14, 2025

Keywords:
Abortion
Attitude
Awareness
Medical Interns

HIGHLIGHTS

1. A significant positive correlation was found between the scores in obstetrics and forensic medicine courses and the level of awareness of abortion laws.
2. This finding highlights the importance of strengthening education related to medical ethics and reproductive health laws during the internship period.

ABSTRACT

Introduction: Healthcare providers' awareness of relevant legislation and their ethical stance are critical in managing sensitive issues like abortion. This knowledge can help reduce the incidence of illegal procedures and improve maternal health outcomes. This study aimed to evaluate the awareness levels and ethical attitudes concerning abortion laws among medical interns at Ahvaz Jondishapur University of Medical Sciences, Iran.

Methods: A descriptive cross-sectional study was conducted in 2023. Following approval from faculty members and obtaining participant consent, data were collected using a questionnaire comprising three sections: demographic information, clinical and legal knowledge questions, and ethical attitude statements.

Results: The study included 208 medical interns, consisting of 102 (49%) men and 106 (51%) women. The mean awareness score regarding abortion laws was 5.82±1.68. The mean attitude score was 2.36±0.5. A significantly more positive attitude was observed among female participants compared to males (P<0.001). Positive attitudes were inversely correlated with age (P=0.008) and positively correlated with higher obstetrics grades (P<0.001).

Conclusion: The findings indicate that medical interns' awareness of abortion laws and their ethical attitudes are significantly associated with their academic performance in obstetrics. Furthermore, more positive attitudes toward abortion were prevalent among female interns and were found to decrease with increasing age. Enhancing relevant medical education may improve legal awareness and ethical preparedness among future physicians.

How to cite: Khodadadi R, Hodaie A, Radmehr A, Salehizadeh A, Saffari MR. Awareness and ethical attitudes toward abortion laws among medical interns at Ahvaz Jondishapur University of Medical Sciences, Iran. 2025;31(2):106-13.

[Downloaded from sjfm.ir on 2026-09-05]

Copyright © 2025 The Author(s); Published by Legal Medicine Research Center. This is an open-access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution License (http://creativecommons.org/licenses/by/4.0), which permits unrestricted use, distribution, and reproduction in any medium, provided the original work is properly cited.

www.sjfm.ir

مجله
پزشکی قانونی ایران

مرکز تحقیقات پزشکی قانونی

دوره ۳۱، شماره ۲، تابستان ۱۴۰۴، صفحات ۱۰۶ تا ۱۱۳

مقاله پژوهشی

بررسی میزان آگاهی از قوانین و نگرش اخلاقی درباره سقط جنین در کارورزان پزشکی دانشگاه جندی شاپور اهواز

روح‌الله خدادادی[۱] PhD، امیررضا هدائی[۱*] PhD، علی رادمهر[۱] PhD، عبدالهادی صالحی‌زاده[۲] PhD، محمدرضا صفاری[۳] MD

[۱] گروه معارف اسلامی، دانشکده پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی جندی شاپور اهواز، اهواز، ایران
[۲] گروه معارف اسلامی، دانشگاه علوم کشاورزی و منابع طبیعی خوزستان، ملاثانی، ایران
[۳] دانشکده پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی جندی شاپور اهواز، اهواز، ایران

*نویسنده مسئول: امیررضا هدائی، پست الکترونیک: Hodaei-a@ajums.ac.ir

اطلاعات مقاله

تاریخچه مقاله:
دریافت: ۱۴۰۴/۰۹/۰۷
پذیرش: ۱۴۰۴/۰۵/۲۲
انتشار برخط: ۱۴۰۴/۰۶/۲۳

واژگان کلیدی:
سقط جنین
نگرش
آگاهی
کارورزان پزشکی

نکات ویژه

۱- ارتباط مثبت و معنادار میان نمرات درس‌های زنان و پزشکی قانونی با میزان آگاهی از قوانین سقط جنین وجود داشت.
۲- این موضوع اهمیت تقویت آموزش‌های مرتبط با اخلاق پزشکی و قوانین سلامت باروری در دوره کارورزی را نشان می‌دهد.

چکیده

مقدمه: آگاهی کادر درمان از قوانین و عملکرد صحیح در موارد بحرانی می‌تواند به کاهش سقط‌های غیرقانونی و ارتقای سلامت مادران کمک کند. پژوهش حاضر با هدف بررسی میزان آگاهی و نگرش اخلاقی کارورزان پزشکی دانشگاه جندی شاپور اهواز درباره قوانین سقط جنین در سال ۱۴۰۳ صورت پذیرفت.

روش‌بررسی: این پژوهش توصیفی-تحلیلی و مقطعی، با استفاده از پرسشنامه‌ای شامل سه بخش (مشخصات فردی، سوالات بالینی و قانونی و گزاره‌های اخلاقی) در سال ۱۴۰۳ برای بررسی آگاهی و نگرش اخلاقی کارورزان پزشکی دانشگاه جندی شاپور اهواز درباره سقط جنین انجام شد. داده‌ها پس از تأیید اعضای هیئت علمی و اخذ رضایتنامه از شرکت‌کنندگان جمع‌آوری شد.

یافته‌ها: جمعاً ۲۰۸ نفر وارد مطالعه شدند که ۱۰۲ مرد (۴۹ درصد) و ۱۰۶ زن (۵۱ درصد) شرکت داشتند؛ میانگین نمره آگاهی دانشجویان از قوانین سقط جنین (۸۲/۶۸±۵/۱) و میانگین نمره نگرش دانشجویان نسبت به سقط جنین (۳۶/۵±۲/۰) بود. نگرش مثبت در خانم‌ها بیشتر از آقایان بود (P<۰/۰۰۱). با افزایش سن، نگرش مثبت نسبت به سقط جنین کاهش یافت (P=۰/۰۰۸). همچنین، بین نمره نگرش نسبت به سقط جنین و نمره درس زنان ارتباط مثبت و معنادار وجود داشت (P<۰/۰۰۱).

نتیجه‌گیری: یافته‌ها نشان داد که آگاهی و نگرش دانشجویان نسبت به قوانین سقط جنین به طور معناداری با نمرات درس زنان ارتباط مثبت دارد. همچنین، نگرش مثبت نسبت به سقط جنین در خانم‌ها بیشتر از آقایان بوده و با افزایش سن، نگرش مثبت کاهش می‌یابد. بنابراین افزایش آموزش پزشکی مرتبط، آگاهی قانونی و آمادگی اخلاقی را در بین پزشکان آینده بهبود می‌بخشد.

مقدمه

سالانه حدود ۱۴۰ میلیون حاملگی در جهان رخ می‌دهد که حدود ۲۵ درصد آن قبل از آنکه جنین زنده بماند به دلیل سقط خود به خود یا القایی خاتمه می‌یابد [۱]. سقط القایی (عمدی) به دلایل مختلف انجام می‌گیرد. دلایلی مانند بارداری ناخواسته مادر، بی‌میلی پدر به بچه‌دار شدن، تشخیص ناهنجاری در جنین و وجود اختلال یا بیماری در مادر از جمله دلایل سقط القایی هستند. سقط زمانی به عنوان «سقط درمانی» شناخته می‌شود که برای نجات جان مادر، جلوگیری از هرگونه آسیب روحی و جسمی به او یا در مواردی که جنین مبتلا به اختلال یا ناهنجاری‌های کشنده باشد و یا باعث حوادث مرگبار در مادر می‌شود، که در این حالت نیاز به ختم بارداری (قبل از هفته بیستم) وجود دارد [۲،۳].

همان‌طور که در پژوهش عرفانی بیان شده، در ایران بین سال‌های ۲۰۰۹ و ۲۰۱۴، نرخ سالیانه سقط جنین در زنان

[Downloaded from sjfm.ir on 2026-09-05]

متاهل، میزان نرخ کلی سقط جنین و تعداد سالانه سقط در زنان متأهل ۱۵ تا ۴۹ ساله به ترتیب از ۸/۳ تا ۵/۶ درصد، از ۶/۶ تا ۵/۴ سقط در هر ۱۰۰۰ زن و از ۰/۱۸ تا ۰/۱۷ سقط به ازای هر زن متاهل و از ۱۰۶۵۶ تا ۸۷۳۴ کاهش یافت. با این حال، نرخ سقط‌های به دست آمده به دلایل غیر پزشکی افزایش یافته است [۴]. سقط جنین در ایران در سال ۲۰۰۵ قانونی شد. طبق این مقاله «سقط درمانی با تشخیص قطعی سه متخصص و تایید پزشکی قانونی چنانچه براساس بیماری جنینی که به دلیل عقب‌ماندگی یا ناهنجاری باعث ایجاد رنجش یا بیماری مادر شود قبل از وجود روح (۴ ماهه بارداری) با اجازه مادر انجام می‌شود. براساس این قانون، جریمه یا مسئولیتی برای متخصص یا سرپرست در نظر گرفته نشده است [۵].

طبق برآورد سازمان بهداشت جهانی نزدیک به ۸ درصد از مرگ و میر مادران در سراسر جهان مربوط به سقط جنین است و ۹۹/۵ از این موارد در کشورهای در حال توسعه رخ می‌دهد. شواهد قوی دال بر ارتباط سقط جنین ناایمن با افزایش عوارض و مرگ و میر مادری وجود دارد و بیشتر سقط جنین مرگ و میر مادران ناشی از سقط غیرایمن و غیرقانونی است. اگرچه نرخ کلی سقط جنین کاهش یافته، در مناطق در حال توسعه نسبت سقط‌های ناایمن در حال افزایش است. در کشورهایی که قوانین محدودکننده سقط جنین دارند سقط جنین ناایمن شایع‌ترین هستند [۶]. از دیدگاه اسلام، سقط جنین جنایی، گناه است و مجازات انجام سقط قبل از چهارماهگی پرداخت دیه و از بین بردن جنین بعد از چهارماهگی قتل عمد محسوب شده و مرتکب، مستوجب قصاص است [۷].

در این راستا، اهمیت چند موضوع باید در نظر گرفته شود، از جمله دانش و نگرش کادر درمان از جمله پزشکان درمورد قوانین سقط جنین، عملکرد آنها برای جلوگیری ازسقط جنین غیرقانونی، رویکرد درست آنها به هنگام مراجعه به موقع مادران باردار با مشکل برای دریافت مجوز قانونی سقط جنین و جلوگیری از زایمان‌های غیرطبیعی. از این رو یکی از قوانین وزارت بهداشت به عنوان راهکارهایی برای کاهش سقط غیرقانونی جنین، اطلاع‌رسانی به کارکنان مراقبت‌های بهداشتی از نظر قوانین سقط جنین است. با این حال، به نظر می‌رسد که دوره‌های آموزشی به اندازه کافی در این زمینه موثر نبوده و نیاز به آموزش بیشتر وجود دارد؛ به منظور ایجاد حساسیت مسئولان برای آموزش بیشتر و بهبود کیفیت خدمات درمانی، در هر دو سطح پیشگیری و درمان که منجر به ارتقای سطح سلامت مادران در جامعه شد. مطالعه ما با هدف بررسی میزان آگاهی از قوانین و نگرش اخلاقی درباره سقط جنین در کارورزان پزشکی دانشگاه جندی شاپور در سال ۱۴۰۳ در شهر اهواز انجام شد.

روش بررسی

این پژوهش یک مطالعه مقطعی است که به روش توصیفی به منظور بررسی میزان آگاهی و نگرش اخلاقی کارورزان پزشکی درباره سقط جنین در سال ۱۴۰۳، در دانشگاه علوم پزشکی جندی شاپور انجام شد. برای گردآوری داده‌ها از پرسشنامه‌ای استفاده شد که در سه بخش تنظیم شده است؛ بخش اول مشخصات فردی شامل جنس، مقطع تحصیلی، وضعیت تأهل، نمره واحد پزشکی قانونی و نمره واحد زنان (در دوره کارآموزی) و بخش دوم سوالاتی در زمینه مسائل بالینی و قانونی سقط جنین که شامل ۹ سوال است که برای هر سوال به منظور کاهش خطای ناشی از پاسخ صحیح تصادفی یک گزینه «نمی‌دانم» در نظر گرفته شد (به جواب صحیح نمره یک و به جواب نمی دانم نمره صفر تعلق می‌گیرد). در نهایت مجموع امتیازات کسب شده آگاهی بین ۹-۰ بود. نمرات کسب شده در دامنه آگاهی سطوح ضعیف، متوسط و خوب دسته‌بندی شد. بدین ترتیب دامنه نمره آگاهی ضعیف (۳-۰) متوسط (۶-۴) و دامنه آگاهی خوب (۹-

[Downloaded from sjfm.ir on 2026-09-05]

۷) لحـاظ شد. بخش سوم شامل ۱۶ گزاره اخلاقی درباره سقط جنین است که با اقتباس از پرسشنامه دیتریچ [۸] که توسط کلانتری و همکاران [۷] ترجمه شده است، است. هر گزاره دارای پنج گزینه به ترتیب از کاملاً موافقم، موافقم، نظری ندارم، مخالفم و کاملاً مخالفم است که فرد نظر شخصی خود را درباره هر گزاره به وسیله انتخاب یکی از گزینه‌ها ابراز می‌دارد. در ۱۴ گزاره اول که در موافقت با سقط جنین و تسهیل آن هستند امتیاز به ترتیب ۴ تا ۰ برای گزینه‌های کاملاً موافقم تا کاملاً مخالفم در نظر گرفته شده است و در ۲ گزاره پایانی که در مخالفت یا محدودیت سقط جنین هستند امتیاز به شکل معکوس داده شد. پرسشنامه بعد از تأیید حداقل پنج نفر از اعضای هیئت علمی و با محاسبه CVR و CVI در اختیار دانشجویان قرار گرفت. سپس با اخـذ معرفـی‌نامـه و کسـب اجـازه، ضمن معرفی خودمان و بیان هدف از انجام پـژوهش اخذ رضایتنامـه و نیـز بـا عنایت بـه محرمانـه مانـدن اطلاعات با مراجعـه بـه دانشـکده پزشـکی دانشـگاه علـوم پزشکی جندی شاپور پرسشنامه بـین کارورزان پزشکی دانشگاه جندی شاپور اهواز که تمایل به شرکت در پـژوهش دارند، توزیع شد و تا تکمیل شدن پرسشنامه های مورد نظر این امر ادامه پیدا کرد.

متغیرهای کمّی به صورت میانگین، انحراف معیار، حداقل و حداکثر گزارش شده و متغیرهای کیفی نیز به صورت تعداد (درصد) گزارش خواهند شد. نرمال بودن متغیرهای کمّی با استفاده از آزمون Shapiro-Wilk بررسی شد. برای بررسی ارتباط بین متغیرهای کیفی از آزمون کای اسکوئر (یا آزمون دقیق فیشر) و برای مقایسه متغیرهای کمی بین دوگروه مستقل از هم از آزمون t مستقل یا معادل ناپارامتری آن (آزمون Mann-Whitney) و برای مقایسه متغیرهای کمی بیش از دوگروه مستقل از هم از آزمون آنالیز واریانس یکطرفه یا معادل ناپارامتری آن (کروسکال والیس) استفاده شد. سطح معناداری آزمون‌های فوق کوچک‌تر از ۰/۰۵ در نظر گرفته شد. تحلیل داده‌ها با استفاده از نرم افزار SPSS نسخه ۲۲ صورت پذیرفت.

یافته ها

در تحلیل داده‌ها و برمبنای اطلاعات به دست آمده درمورد متغیرهای سوال شده نتایج ذیل به دست آمد که کمترین میزان نگرش در سوال ۲ (میانگین ۱/۳۵)، سوال ۳ (میانگین ۱/۷۱)، سوال ۱۲ (میانگین ۱/۹۹)، سوال ۱۵ (میانگین ۱/۵۲) و سوال ۱۶ (با میانگین ۱/۵۳) بود. بیشترین میزان نگرش مثبت نیز در سوال ۵ (میانگین ۳/۵۶)، سوال ۶ (میانگین ۳/۴۴) و سوال ۷ (با میانگین ۳/۳۹) بود بود (جدول ۱).

همان‌طور که در جدول ۲ مشاهده می‌شود ۹/۱ درصد دانشجویان آگاهی ضعیف، ۵۷/۲ درصد آگاهی متوسط و ۳۳/۷ درصد آگاهی خوب داشتند. میانگین کل نمره آگاهی دانشجویان از قوانین سقط جنین ۵/۸۲ با انحراف معیار ۱/۶۸ و بیشترین نمره ۹ و کمترین نمره صفر بود.

▼ جدول ۱- توزیع درصد و فراوانی پاسـخ به سـوالات آگاهی دانشجویان از قوانین سقط جنین در دانشجویان پزشکی دانشگاه علوم پزشکی اهواز

سوالات	پاسخ صحیح تعداد (درصد)	پاسخ غلط تعداد (درصد)
۱- درباره رضایت درمورد انجام سقط درمانی کدام صحیح است؟	۷۴ (۳۵/۶)	۱۳۴ (۶۴/۴)
۲- از چه سنی دیه جنین با دیه انسان کامل برابر است؟	۱۶۳ (۷۸/۴)	۴۵ (۲۱/۶)
۳-دیه جنین خنثی (جنینی که مشخص نیست پسر است یا دختر) پس از چهار ماهگی چه میزان است؟	۸۸ (۴۲/۳)	۱۲۰ (۵۷/۷)
۴- آیا بین دیه جنین پسر با جنین دختر پس از چهار ماهگی تفاوتی وجود دارد؟	۱۳۴ (۶۴/۴)	۷۴ (۳۵/۶)
۵- در صورت مصرف داروی تراتوژن توسط مادر، کدام گزینه صحیح است؟	۱۶۵ (۷۹/۳)	۴۳ (۲۰/۷)
۶- در صورت ابتلای مادر به صرعی که باوجود درمان چند دارویی به درمان مقاوم است، آیا مجوز سقط داده می‌شود؟	۱۱۵ (۵۵/۳)	۹۳ (۴۴/۷)
۷- آیا ابتلای جنین به سندرم داون مجوزی برای سقط درمانی است؟	۱۵۹ (۷۶/۴)	۴۹ (۲۳/۶)
۸- درباره سقط جنایی (سقط غیرقانونی یا هر اقدامی که منجر به سقط شود) درصورتی که جنین بیش از ۴ ماه سن داشته باشد کدام گزینه صحیح است؟	۱۴۴ (۶۹/۲)	۶۴ (۳۰/۸)
۹-درباره مجوز سقط درمانی کدام گزینه صحیح است؟	۱۷۰ (۸۱/۷)	۳۸ (۱۸/۳)

[Downloaded from sjfm.ir on 2026-09-05]

همچنین نتایج آزمون من‌ویتنی نشان داد بین میزان آگاهی زنان و مردان به لحاظ آماری اختلاف معنادار وجود نداشت (P=۰/۵۸۹) و هر دو جنسیت از آگاهی متوسطی برخوردارند.

نتایج آزمون همبستگی اسپیرمن نشان داد بین نمره آگاهی از قوانین سقط جنین و سن به لحاظ آماری ارتباط معنادار وجود نداشت (P=۰/۴۹۱). بین نمره آگاهی از قوانین سقط جنین و نمره درس زنان به لحاظ آماری ارتباط مثبت و معنادار وجود داشت (P<۰/۰۰۱). با افزایش نمره درس زنان، میزان آگاهی از قوانین سقط جنین افزایش یافت (و بالعکس). بین نمره آگاهی از قوانین سقط جنین و نمره درس پزشکی قانونی به لحاظ آماری ارتباط مثبت و معنادار وجود داشت (P=۰/۰۰۲). با افزایش نمره درس پزشکی قانونی، میزان آگاهی از قوانین سقط جنین افزایش یافت (و بالعکس) (جدول ۳).

همان‌طور که در جدول ۴ مشاهده می‌شود ۰/۵ درصد دانشجویان نگرش منفی، ۲۰/۷ درصد نگرش متوسط، ۶۷/۳ درصد نگرش مثبت و ۱۱/۵ درصد نگرش بسیار مثبت داشتند. میانگین کل نمره نگرش دانشجویان نسبت به سقط جنین ۲/۳۶ با انحراف معیار ۰/۵ و بیشترین نمره ۳/۵ و کمترین نمره نیز ۰/۶۹ بود. نتایج آزمون من ویتنی نشان داد بین میزان نمره نگرش خانم‌ها و آقایان به لحاظ آماری اختلاف معنادار وجود داشت (P<۰/۰۰۱) . میزان نگرش مثبت در خانم‌ها بیشتر از آقایان بود.

نتایج آزمون من ویتنی نشان داد بین میزان نمره نگرش متاهلان و مجردان به لحاظ آماری اختلاف معنادار وجود نداشت (P=۰/۴۸۸) و هر دو گروه از نگرش مثبتی برخوردارند (جدول ۵).

نتایج آزمون همبستگی اسپیرمن نشان داد بین نمره نگرش نسبت به سقط جنین و سن به لحاظ آماری ارتباط معکوس و معنادار وجود داشت (P=۰/۰۰۸)، به‌طوری که

▼ جدول ۲- درصد و فراوانی آگاهی از قوانین سقط جنین در دانشجویان پزشکی دانشگاه علوم پزشکی اهواز

متغیر	(۰-۳) ضعیف تعداد (درصد)	(۴-۶) متوسط تعداد (درصد)	(۷-۹) خوب تعداد (درصد)	مردان انحراف معیار ± میانگین	زنان انحراف معیار ± میانگین	سطح معناداری*
آگاهی از قوانین سقط جنین	۱۹ (۹/۱)	۱۱۹ (۵۷/۲)	۷۰ (۳۳/۷)	۱/۷۴ ± ۵/۷۳	۱/۶۳ ± ۵/۹۲	۰/۵۸۹

* با استفاده از آزمون من ویتنی

▼ جدول ۳- بررسی ارتباط میان نمره آگاهی از قوانین سقط جنین در دانشجویان پزشکی دانشگاه علوم پزشکی اهواز با سن، نمره درس زنان و نمره درس پزشکی قانونی

متغیر	ضریب همبستگی	سطح معناداری*
سن	-۰/۱۸۴	۰/۴۹۱
نمره درس زنان	۰/۲۴۲	<۰/۰۰۱
نمره درس پزشکی قانونی	-۰/۰۰۲	۰/۰۰۲

* با استفاده از آزمون همبستگی اسپیرمن

▼ جدول ۴- درصد و فراوانی نگرش درباره سقط جنین در دانشجویان پزشکی دانشگاه علوم پزشکی اهواز

متغیر	(۰-۱) منفی تعداد (درصد)	(۱-۲) متوسط تعداد (درصد)	(۲-۳) مثبت تعداد (درصد)	(۳-۴) بسیار مثبت تعداد (درصد)	مردان انحراف معیار ± میانگین	زنان انحراف معیار ± میانگین	سطح معناداری*
نگرش درباره سقط جنین	۱ (۰/۵)	۴۳ (۲۰/۷)	۱۴۰ (۶۷/۳)	۲۴ (۱۱/۵)	۲/۱۹ ± ۰/۴۲	۲/۵۴ ± ۰/۵	< ۰/۰۰۱

* با استفاده از آزمون من ویتنی

▼ جدول ۶- بررسی ارتباط میان نمره نگرش درباره سقط جنین در دانشجویان پزشکی دانشگاه علوم پزشکی اهواز با سن، نمره درس زنان و نمره درس پزشکی قانونی

متغیر	ضریب همبستگی	سطح معناداری*
سن	-۰/۱۸۴	۰/۰۰۸
نمره درس زنان	۰/۲۴۲	<۰/۰۰۱
نمره درس پزشکی قانونی	-۰/۰۰۲	۰/۹۷۷

* با استفاده از آزمون همبستگی اسپیرمن

▼ جدول ۵- مقایسه میزان نمره نگرش درباره سقط جنین در دانشجویان پزشکی دانشگاه علوم پزشکی اهواز بر اساس وضعیت تاهل

متغیر	مجرد انحراف معیار ± میانگین	متاهل انحراف معیار ± میانگین	سطح معناداری*
نمره نگرش درباره سقط جنین	۲/۳۸ ± ۰/۴۹	۲/۲۴ ± ۰/۵۱	۰/۴۸۸

* با استفاده از آزمون من ویتنی

[Downloaded from sjfm.ir on 2026-09-05]

با افزایش سن، نگرش مثبت نسبت به سقط جنین کاهش یافت (و بالعکس). بین نمره نگرش نسبت به سقط جنین و نمره درس زنان به لحاظ آماری ارتباط مثبت و معنادار وجود داشت (P< ۰/۰۰۱). با افزایش نمره درس زنان، میزان نگرش مثبت نسبت به سقط جنین افزایش یافت (و بالعکس). بین نمره نگرش نسبت به سقط جنین و نمره درس پزشکی قانونی به لحاظ آماری ارتباط معنادار وجود نداشت (P=۰/۹۷۷) (جدول ۶).

بحث

مطالعه حاضر نشان داد که ۱/۹ درصد دانشجویان آگاهی ضعیف، ۵۷/۲ درصد آگاهی متوسط و ۳۳/۷ درصد آگاهی خوبی از قوانین سقط جنین دارند. این نتایج نشان می‌دهد که اکثریت دانشجویان آگاهی متوسطی از قوانین سقط جنین دارند که می‌تواند نشانگر دسترسی نسبی آنها به اطلاعات و منابع آموزشی در این زمینه باشد. با این حال، درصد قابل توجهی از دانشجویان آگاهی خوب دارند که نشان‌دهنده تأثیر مثبت آموزش‌ها و منابع موجود بر این دانشجویان است. آگاهی ضعیف ۱/۹ درصد از دانشجویان نیز نشان‌دهنده نیاز به برنامه‌های آموزشی هدفمند برای افزایش آگاهی در میان همه دانشجویان است. این نتایج تأکید می‌کند که با افزایش و بهبود آموزش‌ها و برنامه‌های اطلاع‌رسانی، می‌توان دانش و آگاهی دانشجویان درباره قوانین سقط جنین را بهبود بخشید و از پیامدهای منفی ناشی از فقدان آگاهی کافی جلوگیری کرد. طبق مطالعه رومینا و همکاران تقریباً نیمی از ماماها (۵۵/۷ درصد) از قوانین سقط جنین آگاهی خوبی داشتند [۵] که این نکته نیاز به آگاهی‌بخشی بیشتر را نمایان می‌کند.

بررسی کلی پاسخ‌های دانشجویان نشان داد که ۰/۵ درصد دانشجویان نگرش منفی، ۲۰/۷ درصد نگرش متوسط، ۶۷/۳ درصد نگرش مثبت و ۱۱/۵ درصد نگرش بسیار مثبت نسبت به سقط جنین داشتند. لازم به ذکر است که درصدهای یادشده در مجموعه سوالات کاملا معنادار است، به‌طور مثال بالاترین آمار موافقت با سقط (حدود ۹۵ درصد) در پاسخ به سوال ۵ (سقط در زنانی که حاملگی برای سلامت آنها خطرناک است)، سوال ۷ (سقط در جنین‌های مشکوک به ناهنجاری ذهنی یا جسمی) است. هرچند که این توزیع نگرش‌ها حاکی از آن است که اکثریت دانشجویان نگرش مثبتی نسبت به سقط جنین دارند، اما همان‌طور که بیان شد توزیع پاسخ‌های مثبت در نوع سوالات نشان می‌دهد که به دلیل افزایش آگاهی و درک بهتر از جنبه‌های پزشکی، حقوقی و اخلاقی مرتبط با سقط جنین دانشجویان پاسخ‌های کارشناسی‌تری داده‌اند. نگرش دانشجویان در این زمینه می‌تواند بازتابی از تغییرات فرهنگی و اجتماعی در جامعه دانشگاهی باشد که به پذیرش بیشتر حقوق زنان و تصمیمات مرتبط با سلامت آنها منجر شده است. همچنین این نتایج نشان می‌دهد آموزش‌های دانشگاهی می‌توانند نقش مؤثری در شکل‌گیری نگرش‌های مثبت نسبت به موضوعات حساس و چالش‌برانگیز داشته باشند. با این حال، وجود درصدی از نگرش‌های منفی و متوسط نشان‌دهنده نیاز به آموزش‌های جامع‌تر و آگاهی‌بخشی بیشتر در این زمینه است تا تمامی دانشجویان بتوانند با اطلاعات کامل و دیدگاه‌های مستند و علمی نسبت به سقط جنین تصمیم‌گیری کنند.

مطالعه Saadeh و همکاران (۲۰۲۱) نشان داد [۹] که ۹۱/۵ درصد از دانشجویان اردنی معتقد بودند که سقط جنین در صورتی که بارداری تهدیدی برای زندگی مادر باشد، باید قانونی باشد و ۵۴/۲ درصد از آنها سقط جنین ناشی از تجاوز را پذیرفتند. این نتایج نشان‌دهنده نگرش مثبت نسبت به سقط جنین در شرایط خاص است که با نتایج مطالعه حاضر که ۶۷/۳ درصد نگرش مثبت را نشان داد، همسو است.

مطالعه حاضر نشان داد که میزان نگرش مثبت نسبت به سقط جنین در خانم‌ها بیشتر از آقایان بود که می‌تواند

[Downloaded from sjfm.ir on 2026-09-05]

نشان‌دهنده این باشد که زنان به دلیل تجربیات شخصی و اجتماعی خود نسبت به حقوق باروری و مسائل مرتبط با آن، نگرش مثبت‌تری دارند. این نتیجه ممکن است همچنین به آگاهی بیشتر زنان از تاثیرات جسمی و روانی بارداری ناخواسته بر سلامت آنها مربوط باشد. همچنین، بین میزان نمره نگرش متاهلان و مجردان اختلاف معناداری وجود نداشت که نشان می‌دهد وضعیت تأهل تأثیر چندانی بر نگرش نسبت به سقط جنین ندارد و احتمالاً سایر عوامل مانند آموزش و فرهنگ تأثیر بیشتری دارند. با افزایش سن، نگرش مثبت نسبت به سقط جنین کاهش یافت که ممکن است به دلیل تغییرات دیدگاه‌ها و ارزش‌های فردی با گذر زمان و تجربه‌های زندگی باشد. علاوه بر این، ارتباط مثبت و معناداری بین نمره نگرش نسبت به سقط جنین و نمره درس زنان مشاهده شد که نشان‌دهنده تأثیر آموزش‌های دانشگاهی و اطلاعات علمی بر نگرش دانشجویان است. این یافته‌ها نشان می‌دهد که آموزش‌های دقیق و جامع در زمینه حقوق باروری و مسائل مرتبط با سقط جنین می‌تواند نقش مهمی در شکل‌گیری نگرش‌های مثبت و مستند در بین دانشجویان داشته باشد. بنابراین، تاکید بر آموزش‌های تخصصی در زمینه زنان و حقوق باروری می‌تواند به بهبود نگرش‌ها و درک بهتر دانشجویان از مسائل پیچیده و حساس اجتماعی کمک کند. در ادامه، نتایج این مطالعه را با چند مقاله مشابه بحث می‌کنیم.

مطالعه Hendriks و همکاران (۲۰۲۰) نشان داد [۱۰] که شرکت‌کنندگان زن نگرش مثبت‌تری نسبت به سقط جنین داشتند، به‌خصوص کسانی که تجربه قبلی از سقط جنین داشتند. این نتیجه با یافته‌های مطالعه حاضر همسو است که نشان می‌دهد زنان نگرش مثبت‌تری نسبت به سقط جنین دارند. در مقابل، مطالعه Stokłosa و همکاران (۲۰۲۱) در لهستان نشان داد [۱۱] که ۹۴/۵ درصد از زنان و ۹۰/۷ درصد از مردان سقط جنین را درصورت تهدید به زندگی مادر پذیرفتند، اما تنها ۵۲ درصد از زنان و ۳۸/۷ درصد از مردان سقط جنین را در صورت مشکلات مالی مادر پذیرفتند. این نتایج نشان می‌دهد که نگرش به سقط جنین در لهستان تا حد زیادی به شرایط خاص وابسته است و نگرش عمومی نسبت به سقط جنین کمتر مثبت است. این تفاوت ممکن است به دلیل تأثیرات فرهنگی و مذهبی متفاوت باشد که در لهستان قوی‌تر است.

مطالعه Waskito (۲۰۲۱) در اندونزی نشان داد (۱۲)که ۴۰ درصد از دانشجویان نگرش نسبتاً منفی به سقط جنین پیش از ازدواج داشتند. این نتایج با مطالعه حاضر همسو نیست، زیرا در مطالعه حاضر درصد نگرش منفی بسیار کمتر بود. این تفاوت می‌تواند به دلیل تفاوت‌های فرهنگی و اجتماعی بین اندونزی و جامعه مورد مطالعه حاضر باشد.

مطالعه Baba و همکاران (۲۰۲۰) در شیلی نشان داد (۱۳) که ۸۲ درصد از دانشجویان معتقد بودند که سقط جنین می‌تواند در برخی موارد برای برخی زنان مفید باشد و ۵۱ درصد از دانشجویان حمایت کردند که سقط جنین در همه شرایط قانونی شود. این نتایج با مطالعه حاضر که درصد قابل توجهی نگرش مثبت به سقط جنین داشتند، همسو است. این همسویی می‌تواند نشان‌دهنده پذیرش عمومی‌تر حقوق تولیدمثل و سقط جنین در میان دانشجویان باشد.

همچنین مطالعه Kumar و همکاران که در سال ۲۰۲۰ نشان داد [۱۴] که دانشجویان پزشکی نسبت به دانشجویان غیرپزشکی آگاهی بیشتری از قوانین سقط جنین داشتند. این مطالعه همچنین تأکید کرد که سطح آگاهی از قوانین سقط جنین با عملکرد تحصیلی دانشجویان پزشکی مرتبط است و دانشجویان با عملکرد تحصیلی بهتر، آگاهی بیشتری از قوانین سقط جنین داشتند.

نتیجه‌گیری

این پژوهش نشان داد سطح آگاهی دانشجویان از قوانین سقط جنین به طور کلی در سطح متوسط قرار دارد و تفاوت

[Downloaded from sjfm.ir on 2026-09-05]

معناداری بین آگاهی زنان و مردان و همچنین متأهلان و مجردان وجود ندارد. اما ارتباط مثبت و معناداری بین نمره آگاهی از قوانین سقط جنین با نمره درس‌های زنان و پزشکی قانونی مشاهده شد. همچنین، بین نمره نگرش نسبت به سقط جنین و نمره درس زنان ارتباط مثبت و معناداری وجود دارد که نشان می‌دهد دانشجویانی که در درس‌های مرتبط نمرات بهتری دارند، آگاهی و نگرش مثبت‌تری نسبت به قوانین سقط جنین دارند و این موضوع باید در طراحی برنامه‌های آموزشی مدنظر قرار گیرد. این ارتباط می‌تواند به این معنا باشد که دروس تخصصی و محتوای آموزشی مرتبط با سلامت زنان و قوانین پزشکی تأثیر قابل توجهی بر افزایش سطح آگاهی و شکل‌گیری نگرش مثبت نسبت به مسائل حساس اجتماعی و پزشکی مانند سقط جنین دارند. بنابراین، برای بهبود سطح آگاهی و نگرش دانشجویان نسبت به قوانین سقط جنین، می‌توان به توسعه و تقویت محتوای آموزشی این دروس پرداخت.

تشکروقدردانی: نویسندگان از کلیه دانشجویانی که در این مطالعه شرکت کرده و با بیان نگرش خود، این پژوهش را غنی کردند، کمال تشکر را دارند.
تأییدیه‌اخلاقی: مطالعه حاضر توسط کمیته اخلاق دانشگاه علوم پزشکی جندی شاپور اهواز با کد اخلاق IR.AJUMS.REC.1403.015 مورد تأیید قرار گرفت.
تعارض‌منافع: نویسندگان مقاله اعلام می‌دارند که هیچ‌گونه تضادی در منافع وجود ندارد.
سهم نویسندگان: روح‌الله خدادادی و علی رادمهر: طراحی مطالعه و پروپوزال به میزان ۶۰ درصد، عبدالهادی صالحی‌زاده: جمع‌آوری داده‌ها به میزان ۱۵ درصد، محمدرضا صفاری: تحلیل آماری به میزان ۱۵ درصد، امیررضا هدائی: نگارش و ویرایش مقاله به میزان ۲۰ درصد.
منابع مالی: هزینه‌های پژوهشی شخصا توسط نویسندگان تأمین شده است.

References

1. Sedgh G, Bearak J, Singh S, Bankole A, Popinchalk A, Ganatra B, et al. Abortion incidence between 1990 and 2014: global, regional, and subregional levels and trends. Lancet. 2016;388(10041):258-67. doi: 10.1016/S0140-6736(16)30380-4.
2. Cunningham FG, Leveno KJ, Bloom SL, Spong CY, Dashe JS. Williams obstetrics, 24e: Mcgraw-hill New York, NY, USA; 2014.
3. Grimes DA, Stuart G. Abortion jabberwocky: the need for better terminology. Contraception. 2010;81(2):93-6. doi: 10.1016/j.contraception.2009.09.005.
4. Erfani A. Levels, trends and correlates of abortion in Tehran, Iran: 2009–2014. Int Perspect Sex Reprod Health. 2016;42(2):93-101. doi: 10.1363/42e1316.
5. Romina S, Alamshahi M, Moafi F, Mafi M, Hajnasiri H. Relationship of Knowledge and Attitude Towards Legal Abortion Laws with the Performance of Midwives in Qazvin, Iran. Health Spiritual Med Ethics. 2019;6(2):17-23. doi: 10.29252/jhsme.6.2.17.
6. Latt SM, Milner A, Kavanagh A. Abortion laws reform may reduce maternal mortality: an ecological study in 162 countries. BMC Womens Health. 2019;19(1):1. doi: 10.1186/s12905-018-0705-y.
7. Kalantari S, Ghana S, Jouybari L, Sharifnia S, Sanago A. The attitudes of Golestan University of Medical Sciences toward abortion. Medical Ethics. 2012;6(19):133-48. [Persian]
8. Dietz F. Development and validation of a generalized decision-making style questionnaire [Doctoral dissertation, University of Twente]. 2014.
9. Saadeh R, Alfaqih M, Odat A, Allouh MZ. Attitudes of Medical and Health Sciences Students towards Abortion in Jordan. Biomed Res Int. 2021;2021:6624181. doi: 10.1155/2021/6624181.
10. Hendriks J, Fyfe S, Doherty DA, Jacques A, Styles I, Hickey M, et al. Attitudes towards abortion in male and female adolescents with diverse sexual and pregnancy experiences: a cross-sectional study. Sex Health. 2020;17(1):77-86. doi: 10.1071/SH19084.
11. Stokłosa M, Stokłosa I, Porwolik M, Bugajski M, Więckiewicz G, Męcik-Kronenberg T, et al. Mercy Procedure or a Nightmare? Attitude towards Pregnancy Termination among Polish University Students. Int J Environ Res Public Health. 2021;19(1):213. doi: 10.3390/ijerph19010213.
12. Waskito A. Differences in attitudes toward pre-marital abortion in teens attending high school and ma. J Edu Health. 2021;11(2):56-64. doi: 10.54209/jurnaleduhealth.v11i2.122.
13. Baba CF, Casas L, Ramm A, Correa S, Biggs MA. Medical and midwifery student attitudes toward moral acceptability and legality of abortion, following decriminalization of abortion in Chile. Sex Reprod Healthc. 2020;24:100502. doi: 10.1016/j.srhc.2020.100502.
14. Kumar V, Singh J, Sharma S. Knowledge and Perceptions Regarding Medical Termination of Pregnancy among Medical and Non-medical Students. Indian J Forensic Med Toxicol. 2019;13(1):1-3. doi: 10.5958/0973-9130.2019.00001.X.

[Downloaded from sjfm.ir on 2026-09-05]